СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 280. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 2-го ГРУДНЯ 1949. No. 280. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 2, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ШАХТЯРІ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК УЧЕТВЕРТЕ

Питсбурґ, 1 грудня (Передане по радіо в 6 годині ранку). — Шахтярі мякого вугілля, не діждавшися ніяких вказівок від голови майнерської юнії, Джана Л. Луїса, почали виходити на страйк негайно після півночі з середи на четвер, коли скінчилася їхня зміна. Майнери, які мали перебрати працю по півночі, не явилися в деяких шахтах до роботи. Комісія політики майнерської юнії, зібрана в Ню Йорку на нарадах, не виявила свого рішення й тому треба передбачувати, що всі шахти мякого вугілля заставовлять роботу і 400,000 робітників знову опиняться без заробітків.

Це вже 75-тий день в біжучім році, в якім шахтярі мякого вугілля не працюють внаслідок страйку. Теперішній страйк це тільки віднова страйку з-перед трьох тижнів. Попереднім разом шахтярі застрайкували 52 дні, а разом з двома давнішими цьогорічними хвилевими страйками майнери втратили уже 160 днів праці. Давніші страйки були викликані один в березні, другий в вересні б. р. Поголовно, як подають знавці майнерських відносин, кожен зі страйкуючих робітників утратив $1,200 в незаробленних платнях. Луїс не виявив досі, які умови поставив він до власників копалень для заключення нового контракту й тому не можна знати, яка є прилюдна опінія в цій справі. Одно певно звісне, що страйк вуглекопів у теперішньому часі наносить багато шкоди не тільки самим робітникам, але й цілій країні.

З місцевості Кій Вест, на Флориді, де президент перебуває тепер на відпочинку, звідомляють, що президент через свого секретаря безупинно є в сполуці з екзекутивним бюром у Вашинґтоні, щоб мати точні інформації і про страйк. Це вказувало б, що уряд не легковажить справи і може оприлюднити кожної хвилини своє становище до відновленого страйку. Представники майнерської юнії твердять, що підчас перерви в страйку продукція вугілля досягла 14,000,000 тон тижнево, коли звичайно добувають тільки 12,000,000 тон утиждень. Краєве Товариство Вугілля звідомляє, що теперішні припаси мякого вугілля виносять тридцять до тридцять пять мільйонів тон, отже ще нема критичного положення в продукції.

ВІДКРИЛИ ФАБРИКУ ДОКТОРАТІВ.

Ню Йорк. — Стейтова влада рішила заборонити дальше існування приватної школи позаочного навчання, яка за ціну 1—75 долярів висилала по всіх стейтах, як теж до Мексика й Порто Ріко дипломи докторату прав або теології. Школа називає себе „Колеґією Християнської Теології" й має приміщення при 104 вулиці. Директор школи, чотирократний доктор і провідник Вилієм де Джізус, побирав донедавна допомогу з міського департаменту добродійности для прожитку.

ПРОДАЮТЬ УРАН ДЛЯ ПРИВАТНОГО ВЖИТКУ

За оповісткою нюйорського бюра Операції Комісії Атомової Енергії, урановий метаЛь буде продаваний для приватних дослідчих цілей по ціні $50 за фунт. На закупно треба мати дозвіл Комісії Атомової Енергії.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ОБНИЖЕННЯ ФАРМЕРСЬКИХ ДОХОДІВ.

Вашинґтон. — Оріа В. Велс, економічний заповідач департаменту рільництва, передбачує, що в найближчому році чистий дохід фармерів принесе 12 більйонів на місце до теперішних 18 більйонів долярів. У біжучому році дохід досягне ще суми 14 більйонів. Це передбачує, що в найближчому році чистий дохід фармерів принесе 12 більйонів на місце до теперішних 18 більйонів долярів. У біжучому році дохід досягне ще суми 14 більйонів. Це передбачування виявив Велс перед сенатською підкомісією, яка студіює причини упадку харчових цін.

УРЯД ЗА МІНІМУМ ПЛАТНІ У ВИСОТІ ОДНОГО ДОЛЯРА

Вашинґтон. — Департамент праці доручує завести по всіх стейтах однакову мінімальну робітничу заплату у висоті одного доляра на годину. Заяву в цій справі склав представник департаменту на конференції в справі заведення робітничих законів у 40 стейтах, на Аласці, Гаваях і Порто Ріко. Конференція заявилася за негайне скасування дозволу на спроваджування чужинних робітників.

КОНҐРЕСМЕН ТАМЕС ПОЧУВАЄТЬСЯ ВИНУВАТИМ У ПОБИРАННІ ЧУЖИХ ПЛАТЕНЬ.

Вашинґтон. — Конґресмен Дж. Парнел Тамес зі стейту Ню Джерзі, якого федеральний уряд обвинувачує в побиранні частини платні своїх секретарок, заявив, перед федеральним судом, що він не буде себе боронити перед закидами і здається на ласку суду. Судя Голцоф, який веде розправу, ствердив, що конґресмена жде кара тюрми до 32 років і грошева кара до $40,000. Тамес був вибраний поновно до палати репрезентантів 2 листопада 1948 р. Негайно після його вибору департамент справедливости вийшов з обвинуваченням проти нього. Палата репрезентантів має право вирішити про дальшу участь конґресмена в нарадах без огляду на судовий присуд.

РОЗПУСК 30,000 ВОЯКІВ З АРМІЇ.

Вашинґтон. — Від 1 грудня почнеться розпуск 30,000 вояків, яких забрано до армії на підставі закону про обовязковий побір з 1948 р. Це ті вояки, які пішли перші до армії у листопаді 1948 р. Секретар армії, Гордон Ґрей, пояснює розпуск тим, що теперішній стан армії виносить 656,000 вояків, а військовий бюджет на 1951 р. передбачує утримання тільки для 630,000 людей. Між 30,000 відпущених вояків є 6,000 добровольців, що мали служити 21 місяців. Одначе, хто хоче остатися при армії для вислуження повних 21 місяців, таких залишать дальше в службі.

АТОМОВА БОМБА ДЛЯ ОБОРОНИ АЛЯСКИ

Вашинґтон, 30 листопада. — Генерал Дж. Лотон Колинс, начальник штабу армії, виявив, що збройні сили погодилися вже на пляни для „достаточної" забезпеки Аляски, яка є найближчою американською територією, що притикає до Росії.

Підчас пресової конференції він заявив, що армія поважно студіює можливість вжитку атомових бомб, як тактичної зброї проти ворожих сухопутних сил.

Він ще виявив таке: Команданти армії у всіх околицях Злучених Держав дістали точні накази, які будуть виповнені якстій на випадок нападу. Америка не має наміру відбудовувати японську армію.

Зменшають залогу Алевтів.

Команда повітряних сил виявила, що внаслідок недостачі фондів, вона відтягає персонал з шости інсталяцій, побудованих на Алевтських островах для вжитку американських літаків. Ці побудови мало причиняються до оборони, тому їх передано іншим федеральним агенціям.

12 ДЕРЖАВ ПІДТРИМУЮТЬ АМЕРИКУ В ЇЇ ПРОТЕСТІ В СПРАВІ ВОРДА

Вашинґтон, 30 листопада. — Дванадцять країн, які мають своїх дипломатичних представників у комуністичній частині Китаю, приєдналися до протесту Злучених Держав у справі поведінки китайського комуністичного уряду супроти американського генерального консула, Анґуса Ворда, арештованого комуністами в Мукдені. Вісім інших країн висловили симпатію для Америки, одначе заявили, що вони не мають дипломатичних представників у Китаю. Португалія заявила, що не зробить нічого, хоч є прихильна становищу З.Д. Совєтська Росія не відповіла на зазив З.Д. з 21 листопада, а теж і її сателіти зайняли таке саме становище. Країни, які відверто станули на боці Америки, є такі: Австралія, Австрія, Бельгія, Єгипет, Франція, Італія, Голандія, Індія, Норвеґія, Швеція, Великобританія й Филипіни.

ФРАНЦІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ВИЗНАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ.

Париж, 1 грудня. — Парляментарний комітет закордонних справ погодився вчора „в принципі" на визнання комуністичного режиму в Китаю, ставляючи деякі передумови.

НАЦІОНАЛІСТИ ПЕРЕМОГЛИ СОЦІЯЛІСТІВ У ВИБОРАХ В НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ

Окленд, Нова Зеляндія, 1 грудня. У вчорашніх виборах до парляменту Нової Зеляндії перемогли несподівано націоналісти, закінчуючи тим самим 14-річну владу соціялістів. Виборчим гаслом націоналістів було зменшення податків, послаблення державної контролі та сприяння вільній торгівлі. Національна партія здобула 46 місць в парляменті, на всіх 80, здобуваючи тим самим абсолютну більшість. У висліді цеї перемоги, провідник націоналістів, Сідні Дж. Голленд, буде іменований премієром та створить новий уряд.

БРИТАНІЯ ВІДЗНАЧИЛА 75-ті УРОДИНИ ЧОРЧИЛА

Лондон, 1 грудня. Ціла Британія віддала вчора велику пошану одному зі своїх найбільших державних мужів, Винстонові Чорчелеві, з нагоди 75-тої річниці його народження. В Палаті Громад урядові побажання склав Чорчилеві, голові консервативної опозиції, лейбуристський премієр, Клеменс Атлі, стверджуючи, що поза партійними противорічностями є далеко більші речі, які єднають всіх британців.

„В КРАЇНІ ВОЛІ"

ПІДРУЧНИК ДЛЯ НОВИХ ІМІҐРАНТІВ, ВИДАНИЙ У. Н. СОЮЗОМ.

Накладом Українського Народного Союзу тількищо появилася брошурка „В Країні Волі", подумана як підручник для нових імігрантів та приготована Редакцією „Свободи" на підставі офіціяльних матеріялів. Брошурка, видана на гарному папері, має 32 сторінки та, крім привіту і деяких спеціяльних інформацій, такі розділи: В новому світі; ЗУАД Комітет; Між своїми; Злучені Держави Америки; Американська громада; Щоденне життя в Америці (гроші, пошта, телефон, американські міри ваги і довжини, в крамниці, харчі, кошта прожитку, ваша відповідальність); Американські свята; Американська система (уряд, людина, сім'я, ваша праця); Найголовніші законні зобов'язання для нових імігрантів (зголошення до імігратійних властей, зголошення до Комісії Переміщених Осіб, реєстрація і вишкіл до військової служби, податки); та „Як стати громадянином Злучених Держав". Призначення брошурки зазначене в Привіті, в якому м. і. говориться: „Вже понад пів сторіччя Український Народний Союз допомагає американським українцям включитися в творчий американський прогрес, щоб в той спосіб допомогти теж Україні. В цьому він бажає допомогти теж новим українським імігрантам і з цею метою видає цю книжечку".

30. ГРУДНЯ КОНЦЕРТ БАНДУРИСТІВ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 1 грудня. В п'ятницю, дня 30-го грудня, Капеля Українських Бандуристів ім. Т. Шевченка, під мистецьким проводом Григорія Китастого, дасть свій перший концерт в Ню Йорку. Капеля виступить в репрезентативній залі цеі світової митрополії, в Карнеґі Гол. Технічну підготовку концерту перебрав на себе Митрополітальний Комітет Української Молоді, винаймаючи залю, підготовляючи відповідну пропаганду тощо. Голова цього Комітету, Володимир Бакад, що підписав контракт з Карнеґі Гол, та який знайомий вже з Капелею з її виступу під час Четвертого Українського Конґресу у Вашинґтоні, переконаний, що нюйорська, як американська так і українська публіка радо привітає ініціятиву Митрополітального Комітету в цій великій мистецькій імпрезі. Виступ Бандуристів в Ню Йорку та голоси суворої нюйорської критики матимуть велике значення для дальшої праці та успіхів Капелі. В міжчасі, як уже повідомлено, Капеля відбуває своє перше більше турне по містах Злучених Держав і Канади. 11-го грудня Капеля виступить в Бофало, а 16 і 17 грудня дасть два концерти в Монтреалі. В Торонто Капеля вже виступала раніше, але на загальне домагання публіки виступить щераз 8-го грудня.

ПОЛІТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

На фото: загальний вид на делегатів американсько - українських громад і організацій на Четвертому Конґресі Американських Українців, що відбувся в днях 5 і 6-го листопада 1949, в готелю Статлер у Вашинґтоні.

СОВЄТСЬКА ЗАГРОЗА ДЛЯ МИРУ ЗНОВУ ПРЕДМЕТОМ ДЕБАТ В О.Н.

Лейк Сексес, 1 грудня. — Совєтська загроза для світового миру, виявлена в останньою резолюцією Комінформу зі закликом до „пролетарів всіх країн", щоб вони допомогли повалити збунтований проти Москви югославський комуністичний уряд маршала Тіта, була вчора знову предметом дебат в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Справу заторкнув насамперед британський представник, державний міністер Гектор МекНіл, забираючи голос на тему противорічних совєтської і американсько-британської „мирних резолюцій". МекНіл твердив, що резолюція Комінформу звучить радше як проголошення війни, ніж як манифест миру, даючи світові „драматичний і незбитий доказ розбіжности між совєтськими словами і ділами". Негайно після того слово забрав югославський представник, амбасадор Сава Касанович, звертаючи увагу зібраним в цій міжнародній організації представникам 59 країн, що загроза, яку Совєтський Союз створив для Югославії, переходить далеко поза кордони самої Югославії та є сьогодні найповажнішою загрозою для світового миру. Він звернув увагу, що власне тоді, як в Об'єднаних Націях дебатується над совєтською резолюцією в справі замирення, Комінформ з наказу Москви практично проголошує війну. Касанович, цитуючи інтересний документ з історії, як то колись мале Монтенеґро заявило московському цареві, що його народ воліє чесно згинути з мечем в руці, ніж мав би покоритися російській тиранії, заявив, що Югославія не уступить перед погрозами червоного московського царя та до останньої краплі крови боронитиме своєї незалежности.

ВЕЛИКА СУДОВО-ПОЛІТИЧНА МАСКАРАДА В КОМУНІСТИЧНІЙ БОЛГАРІЇ.

Софія, 1 грудня. — Вся преса в комуністичній Болгарії надрукувала вчора довге обвинувачення проти „вичищеного" недавно з комуністичної партії і уряду довголітнього комуністичного провідника і бувшого заступника премієра в першому комуністичному уряді Болгарії, Трайча Костова. Його обвинувачується в „змові" з маршалом Тітом та американськими і британськими агентами для повалення теперішнього, приязного до Москви комуністичного режиму Болгарії, щоби злучити ту країну з Югославією. Головним обвинуваченням проти Костова і його десятьох співобвинувачених видвигається, мовляв вони змовилися, щоби вбити прем'єра Димітрова, який в міжчасі сам вмер десь біля Москви. Обвинувачення, в своїх цілях і арґументації, є майже ідентичне з тим, що його недавно видвигалося проти повішеного вже Ляшла Райка в Мадярщині.

ОБОРОНА ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО НАПАДУ ПРЕДМЕТОМ НАРАД МІНІСТРІВ В ПАРИЖІ.

Париж, 1 грудня. — Сьогодні тут починається конференція міністрів оборони країн Атлантійського Пакту, при чому головним предметом нарад будуть можливості й потреби оборони Західної Европи перед можливим нападом з боку Совєтського Союзу. В поінформованих колах звертається увагу, що всі европейські країни обстоюють необхідність встановити оборонну лінію на ріці Лабі в Німеччині, отже на теперішньому східно - західному кордоні. Справа включення Німеччини в цілу оборонну систему без небезпеки відновлення німецького мілітаризму, є черговим важливим предметом нарад на конференції.

ПОЧАЛАСЯ МОБІЛІЗАЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ МОЛОДІ ДО СОВЄТСЬКОЇ АРМІЇ.

Берлін, 1 грудня. — З поінформованих джерел заявляють, що записи німецької молоді до створеної Совєтами „народної поліції" вже почалися чотири тижні тому та інтенсивно продовжуються. Як уже раніше повідомлено, Совєти рішили перетворити згадану поліцію у формальну армію до половини наступного року. Мобілізація переводиться звичайними комуністично-терористичними методами.

ЧУНКІНҐ В КОМУНІСТИЧНИХ РУКАХ.

Гонґ Конґ, 1 грудня. — Чунґ Кінґ, провізорична столиця національного уряду Китаю, був зайнятий вчора комуністичними військами. Перед приходом комуністів, місто було евакуоване. Чіянґ Кай-шек та уряд встановили собі нову головну квартиру в місті Ченґту. Це протягом року вже четверта столиця національного уряду.

ЮГОСЛАВІЯ СУДИТЬ СОВЄТСЬКИХ ШПИГУНІВ.

Сараєво, 1 грудня. — Сьогодні вранці тут перед Народним Трибуналом почався судовий процес проти 12 російських білогвардійців, обвинувачених в шпигунстві на користь Совєтського Союзу та у ворожих проти Югославії актах. Обвинувачені є старими російськими емігрантами в Югославії, але після закінчення другої світової війни вони знову всі прийняли совєтське громадянство і пішли на службу большевикам. З акту обвинувачення виходить, що обвинувачені виконували свою шпигунську роботу при помочі російського православного священика, що був зв'язковим між цими шпигунами і совєтською шпигунською централею в совєтській амбасаді в Беоґраді. Процесові віддається велику увагу в міжнародних колах.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗНОВУ ПРОВІРЮЮТЬ СВОЇ СИЛИ В СТРАЙКУ.

Рим, 1 грудня. — Опанована комуністами Італійська Конфедерація Праці проголосила на сьогодні 24-годинний генеральний страйк, на знак протесту проти вбивства трьох сільсько - господарських робітників в сутичці з поліцією два дні тому. Страйку не піддержують вільні професійні спілки і його вважається тільки черговим бажанням комуністів провірити свої сили та впливи в Італії.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ОБЄДНАННЯ ЕВРОПИ

Уже нераз доводилось і нам згадувати про „Европейський Рух", змагаючий до „нової Европи", побудованої на демократичних і федералістичних принципах. Про таку Европу мріяли різні люди вже давно, але ще ніколи ця проблема не була такою актуальною, як є вона нею сьогодні, коли Кремль взявся здійснювати ідею одної Европи, як вступу до одного світу, підлеглого московській диктатурі.

На нашу думку, якби не підходити до справи вільної й обєднаної Европи, треба завжди думати про цілість Европи. Тим самим треба одночасно думати і про звільнення великої частини Европи, яка є під московською владою. Поневолені нації матимуть тільки по визволенні можливість сказати свобідно своє слово й евентуально приступити до федерації европейських демократичних країн. Тому й рятування Америкою західних демократій вважаємо далі тільки тимчасовим ліком, який вправді спиняє поширення кремлівської зарази на цілий европейський організм, але ніколи не принесе уздоровлення Европі, ні не стане її справжнім рятунком.

Европу та демократію в Европі можна врятувати тільки знищення Кремля як джерела тоталітаризму, терору, гнету і неволі. Якщо рятується тепер західно-европейські країни з такою ціллю і програмою, то з цього рятунку може вийти щось путнього. Як проєктуючи обєднання Европи мається на думці теж і визволені з-під большевицько-московського ярма країни, то такі федеративні думки заслугують на увагу і попертя. Але досі про такі речі ясно не говорено. Що правда говорили про це ясно представники поневолених Москвою народів, але не було чути нічого виразного з боку представників великих демократичних потуг. Коли, наприклад, мати на увазі Англію, де тепер при владі Партія Праці, від якої можна було б сподіватись цілком ліберального підходу до нової Европи, то виглядає, що цей уряд властиво не має ще досі виробленої думки щодо цього, як треба віднестись до цеї справи, а саме, чи в тій обєднані Европі має бути теж і Англія як частина Европи, чи має вона далі держати себе на боці. Тому саме Винстон Чорчил, великий пропагатор обєднаної й сфедерованої Европи, заявив тому кілька днів на зборах Европейського Руху, якого він є почесним президентом, що справа приналежности Британії до обєднаної Европи повинна бути обговорена на найближчій конференції міністрів закордонних справ Британського Камонвелт-у, яка має незабаром відбутись. Тому теж соціяліст Пол Спаак, б. бельгійський премієр, апелював до своїх товаришів-соціялістів у британськім кабінеті, щоб Англія таки ввійшла в Европу і перебрала на себе навіть провід в її обєднанні, що буде багато краще, ніж мала б цю справу переводити Росія, чи навіть відновлена Німеччина.

Чорчил добре зробив, що звернув увагу присутніх на зборах Европейського Руху на те, що буде зо західною Европою, як одного дня скінчиться американська допомога, бо комуністична пропаганда спекулює якраз на нужді. Пляни нової Европи, підкреслив Чорчил, треба будувати на припущенні, що до обєднаної Европи приступлять і ті нації, що тепер „стогнуть у тоталітарнім ярмі". Це теж добра пригадка і на часі. Так і станеться, і то цілком певно, але треба спершу подбати, щоб допомогти тим народам скинути ярмо.

Припізнена програма щодо Китаю

Арештування китайськими комуністами американського генерального консула в Мукдені, Ангуса Ворда й його штабу, викликало в Америці загальне негодування. Безрадним став навіть уряд. Президент Труман назвав підчас пресової конференції становище комуністів великою зневагою, а департамент стейту віднісся потім до 30 держав світу з проханням, щоб вони візвали комуністів до звільнення американського дипломатичного представника з арешту.

Старим дипломатам закипіла в жилах кров. Вони пригадують собі часи, коли то супроти дипломатів цивілізований світ відносився з найбільшою ввічливістю, коли за самі обидливі слова в розмові з представником якоїсь держави можна було вижидати зірвання дипломатичних взаємин, а в послідовности й ворожих кроків супроти країни, яка нарушила традицією освячену дипломатичну чемність. Тепер усе це пішло в непамять, а на місце ввічливих слів прийшли кпини й погрози, а то й варварські вчинки.

Сама Америка винувата, що китайські комуністи можуть так зухвало поводитись, очевидно на приказ Москви. Винуватий тут той самий Филип Джесуп, що тепер як американський представник в політичній комісії Обєднаних Держав зголосив програму в китайській справі. Джесуп не домагається нічого іншого, а тільки збереження незалежности китайської республіки і політики „відкритих дверей".

Він навіть не грозить карами китайським комуністам, бо сам був ввесь час за „порозуміння" з китайськими „соціялістами", себто комуністами, що тепер при владі. Тепер він уже домагається: 1. пошанування політичної незалежности Китаю на підставі засад чартеру Обєднаних Держав; 2. пошанування прав китайського народу до свобідного вибору уряду і втримування політичних установ; 3. пошанування існуючих договорів, які існують між Китаєм і іншими країнами; 4. здержання усяких кроків, які мали б на меті творити так звані „сфери впливів" для чужих країн або творити в Китаю режіми під контролею чужинних держав з метою здобути собі спеціяльні права чи привилеї.

Таку програму пропонує Америка в часі, коли китайські комуністи набрали сили і прямо глузують собі з американських нот і таких програм, як отся.

Перед тижнем китайський делегат зголосив в політичній комісії О. Д. обвинувачення, звернене проти Сотєтів за те, що вони вмішуються в справи Китаю, підтримують творення комуністичного режиму та дають китайським комуністам зброю й військовий виряд. Обвинувачення передано комісії для студій. Коли американський делегат зголосив свою програму, китайський делегат, д-р Тінґ-фу Ф. Тсіянґ, висловив своє здивування з приводу такої поведінки Америки. Один з членів китайської делегації сказав, що „навіть і Совети можуть голосувати за американську програму". Це значить, що китайські делегати надіялися або повної підтримки свого внеску, збоку Америки, або окремого сильного становища Америки в китайській справі для оборони перед дальшим комуністичним наїздом, що його підтримує Росія. Та як довго політикою супроти Китаю будуть керувати такі як Джесуп, нічого подібного не буде.

Замітна була теж поведінка інших членів політичної комісії. Після зголошення американської програми ніхто не забирав голосу і тому комісія покінчила засідання. Після засідання пішли приватні розмови на тему подій у Китаю, а китайські делегати навіть почули закид, що їх обвинувачення є на два-три роки спізнене, бо натаврування Росії в теперішньому часі не принесе бажаного успіху. Організація Обєднаних Держав, як говорилось, мусить глядіти на справу реально, а світ мусить рахуватися з доконаним фактом і приготовлятися до признання комуністичного китайського уряду впродовж шости місяців.

Микола Чубатий.

Як Семен Стефаник зрусифікував свого великого батька

В Советах, країні кількох десятків народів, відмінних мовою та культурою, існує тільки один „Союз Советських Письменників". В Україні, Білорусі, Вірменії, Грузії чи по інших „союзних республіках" існують тільки філії того самого Союзу Советських Письменників. Тим Політбюро, дійсний потентат советської тюрми народів, хоче зазначити, що немає бути літератур поодиноких народів, а має бути тільки одна, советська література, що в зрозумілій мові означає — російська література.

У цьому переходовому стані толерується ще мови поодиноких народів, складових частин советської імперії, але поволі вже й тепер вводиться російську мову як другу мову навіть в літературу. Тому в Україні, побіч органу української філії Союзу Советських Письменників під назвою „Радянська Україна", виходить також зовсім рівнорядний орган тої ж установи в російській мові „Советская Украина", Художжественний Альманах, Орган Союза Советских Писателей Украины".

Остання книжка того органу видана в літі 1949, прибула тепер до Америки та принесла сензаційну статтю в російській мові, підписану Семеном Стефаником, нещасним сином великого батька Василя Стефаника, письменника мужицької долі, під заголовком: „Из Воспоминаний Об Отце". Редакція того органу для обросійщення України представляє читачам Семена Стефаника, як велику шишку в советськім царстві, як „Депутата до Верховного Совета СССР", себто як члена всесоюзного советського парляменту.

Стаття Семена Стефаника про свого батька сензаційна, бо представляє покійного Василя Стефаника як стовідсоткового репрезентанта советського українства, як москвофіла, залюбленого в російськім народі та в його культурі

Читаючи статтю Семена Стефаника не знати, чи сміятися з того, що там написане, чи плакати, бо написане цілком неправдоподібне та дуже далеке від дійсного Василя Стефаника, якого ми знали, як знали його багато жиючих ще українців, що з ним стрічалися. Читаючи оцю писанину бідного сина великого письменника мимоволі приходить на думку сцена з Франкового Лиса Микити. Коли Лис Микита найшовся вже зі стричком на шиї під гилякою, на якій мав повиснути, як одинокий рятунок із тої халепи „задумав він камінь кинуть і на свого батька честь".

Мабуть в положенні Лиса Микити найшовся теж Семен Стефаник. Рятує себе сарака нісенітницями — „воспоминаніями об отце". Ми, старше покоління, що знали Василя Стефаника, можемо ті „воспоминанія" читати дійсно з таким наставленням як Лиса Микиту. Тому для розривки та науки наведу виїмки із тих „воспоминаній" як ілюстрацію, в якій страшній моральній пресії жити мусить в підсоветській Україні український інтелігент, якщо він приневолений писати аж такі напів гумористичні „воспоминанія". Ось вони:

Василь Стефаник, пише його син Семен, „як людина та письменник найшов високе признання в **„советском народе"...** „не тільки одна творчість Шевченка впливала на розвій його письменницького талану. Великанський вплив мала на нього російська клясична література. Велика російська література помагала йому творити свої власні твори. **„Припадая устами"**, пише дослівно Семен Стефаник про свого батька, **„к житотворящей струе великой русской культури, он смело глядал вперед, вера в торжество народа"**. „Із далеко пізніших висказів Василя Стефаника видно, що Ґлеб Успенской впливав на формування його світогляду як письменника на народ, на його життя, на його потреби". Де і коли висказав Василь Стефаник такі погляди, Семен не подає.

А дальше читаємо в Семенових „воспоминаніях" таке: „В. Стефаник читав та запалювався творами Пушкина, Лермонтова, Толстого. Він завзято вивчував та зі заінтересуванням читав все, що написав Максим Ґоркий. От кілька фактів, що говорять **про окремішну любов В. Стефаника „к русскому народу, к русской культури"**.

„В році 1916, коли мені було 12 літ", пише Семен, „батько подарував мені в день моїх уродин вибрані твори Лермонтова. Якщо я знаю й читаю по російськи оригінали російської літератури, то в першу чергу маю це завдячувати дарункові від батька. Багато наступних днів В. Стефаник слухав як я читаю Лермонтова. Слухаючи поправляв мене..."

„Завдяки батькові я прочитав в молодости всього Пушкина, Рилєва, „Війну і Мир" Толстого, твори Максима Ґорького. Батько уважно слухав мої переповідання прочитаних книг і обяснив мені, яке значення для нього мають **„писателі великаго русскаго народа, от которого нас отделали граничние столби"...**

Стефаник старався про приїзд на галицьку землю автентичних поступових інтелігентів - демократів: Бєлінських, Писаревих, Добролюбових, Чернишевських... Прекрасно знав **та пристрасно любив** Некрасова. Він міг з місця деклямувати цілі сторони із поеми „Кому на Руси Жить Хорошо". Зокрема ентузіязмувався Стефаник поемою **„Руские Женщины"**.

Після ревеляцій Стефаникового сина Семена маємо такий образ Василя Стефаника, який більше подобає на образ передвоєнних москвофільських ватажків Дудикевича, Бендасюка, Глушкевича, ніж на Василя Стефаника, якого душею і серцем був український чорнозем, зрошений потом і кровю українського мужика, найкращого оборонця української землі.

А всеж таки варто ще знати, чому то Василь Стефаник, по фантазійним представленням його сина Семена, мав так дуже любити ту російську літературу та російську культуру. І про це він говорить, бо ж його „воспоминанія" мусять бути логічно обосновані.

Ось де причини тої містичної прямо любови Стефаника до літератури та культури головного ворога українського народу, до росіян. „Більше заінтересування", пише Семен депутат, „В. Стефаника російською літературою було викликане тим, що — по його словам — ця література була літературою „протесту", зверненого проти самодержавя, що угнітало російський й український нарід. **Саме ця передова російська література підтримувала Стефаника в його боротьбі проти експлоататорів галицьких селян"**.

Ось вже й знаємо джерело натхніння автора „Синьої Книжечки", автора новелі „Сини" та інших. Зробила це мабуть Пушкінова „Поема про Маси", в якій він народню масу вважає мало не за худобу та нею гордить. Це Пушкін натхнув Василя Стефаника так пристрасно полюбити українського селянина.

В „воспоминаніях" Семена Стефаника про батька Василя вже доволі вияснене життя та творчість великого українського письменника, ворога московського панування над Україною. Та під кінець він ще описує для своїх хоронителів з МВД останні хвилини батька: „Послідна книжка", пише він, „яку читав В. Стефаник перед смертю була „Жизнь Клима Самгина"... Коли я приїхав до Русова кілька годин по смерти, я на столі в голові Стефаника найшов оцю книжку великого російського писателя". Та це не все. Стефаник не тільки любив пристрасно „великий" російський нарід та його літературу, він також пристрасно любив большевиків.

„Добре пригадую собі", пише товариш депутат, „як в 1920 році Стефаник зі зворушенням ждав на прихід червоної армії... Він жив і працював в отруйній атмосфері руйнуючого українського буржуазного націоналізму, що здавна являвся знаряддям в руках імперіялістичних сил. Читаючи це, що писали в своїх газетах і журналах українські націоналісти, Стефаник денервувався до глибини душі. Він нераз говорив, що українські націоналісти роблять Юдину роботу, що копають пропасть між українським та російським народами; їм це не вдасться. Не можна виховувати покоління на брехні". Оце мали би бути слова В. Стефаника. **„О русском народе**, пише син Семен, **все знають, как о мужественном, прогресивним, творческом народе, способном к государственному мишленію"**. Оце мало би бути політичне Вірую великого українця Василя Стефаника в фалшивих спогадах сина. Тому теж ясне заключення, що Василь Стефаник, по словам Семена, хотів тільки і мріяв тільки жити в Советськім Союзі. Але щойно син Семен діждався того щастя.

Навели ми більші виїмки із „воспоминаній" Семена Стефаника не на це, щоб на нього каменем кидати. Далеко ні! Навпаки, ми милосердимося над тим страшним положенням української інтелігентної людини, що на рідній землі

(Докінчення на стор. 3-тій)

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

3)

VII. ЗВІТ ГОЛОВИ У.К.КОМІТЕТУ, СТЕПАНА ШУМЕЙКА

Після вибору президії Конґресу і поодиноких комісій, приступлено до чергової точки програми, звітів членів Екзекутиви УККомітету. Звіти започаткував голова Комітету, Степан Шумейко, подаючи загальний перегляд праці Конґресового Комітету за час від 1946 до 1949 року. Його звіт:

Перший Конгрес Американських Українців відбувся в травні 1940 р., в цім самім столичнім місті та під кличем: „мобілізація всіх сил Америки для її власної оборони, для оборони демократичних свобід, народів та для визволення України". УККомітет на цім Конґресі заявився за повну піддержку воєнних зусиль Америки і американсько-українське громадянство мало в цім напрямі поважні конкретні досягнення. Протягом своєї майже десятилітної чинности, УККомітет завжди стояв на позиціях інтересів Америки та України.

Справа визволення України була і є одним з основних завдань УККомітету, як американської організації. Акцію в цім напрямі вів УККомітет двояким способом: Підтримкою української визвольної боротьби та систематичним інформуванням про неї: а) американських урядових чинників і б) міжнародний політичний світ. В обох випадках УККомітет руководився засадою, що без обновлення Самостійної та Соборної Української Держави, не буде тревалого миру в Европі. Ці шляхетні зусилля УККомітету не завжди знаходили потрібне зрозуміння на компетентних місцях, особливо під час і безпосередньо по другій світовій війні. Головною перешкодою була участь СССР у війні як союзника англо-американського бльоку. Цей неприродний союз і використовують червоні й білі москалі та їх тутешні прихильники для абсолютно фальшивого представлення української визвольної справи в світі. Праця УККомітету в цім напрямі на терені Америки не була легкою, але дальший розвиток світових подій дає йому сатисфакцію. Зусилля УККомітету помогти Українській Нації здобути самостійну державу, мають своє опертя в демократичних принципах американської конституції та політичній практиці американського уряду, яка признає кожному народові право на самовизначення. Це природне право прислуговує і Українській Нації в такій мірі та формі, як і всім іншим державним народам.

Для оцінки та характеристики чинности УККомітету, згадаємо тільки важливіші події.

1946 р. Дня 31го травня і 1-го червня 1946 р. відбувся у Вашингтоні Третій Конґрес американських українців, на якім була вибрана нинішна Екзекутива. Третій Конґрес наложив на вибрану ним нову Екзекутиву обовязок поширення і поглиблення акції оборони України та її права на вільне й самостійне життя. Конґрес теж заявився за якнайбільшу допомогу українським жертвам війни та за негайне скріплення правної оборони українських скитальців в Европі.

В напрямі внутрішньо-організаційним, була висловлена потреба закладати Відділи УККомітету на місцях! Нововибрана Екзекутива представилась американсько-українському громадянству Відозвою, в якій між іншим були такі замітні слова: „...ми певні, що прийде час, коли понад чвертьвіковий опір українського народу теророві, враз з геройською боротьбою з нацистичним окупантом, буде високо цінений теж Америкою, як вона писатиме правдиву історію боротьби демократичного світу з варварством тоталітаризмів".

Постанову Конґресу про внутрішню організацію виконано наступним рішенням Екзекутиви:

а) Якщо в місцевості є Об'єднаний Комітет, то він повинен стати одночасно й Відділом УККомітету.

б) Якщо в місцевості нема Об'єднаного Комітету, тоді хай місцеві організації порозуміються і створять спільно Відділ УКК. А якщо неможливе створення такого Відділу з усіх місцевих організацій, то нехай його створять ті організації, що прийшли в цій справі до порозуміння.

в) Кожний предсідник Об'єднаного Комітету, що став Відділом УКК, є одночасно членом Дорадчої Ради УКК.

г) Видавання „Українського Квартальника" рішено за всяку ціну продовжувати, як публікацію потрібну та корисну.

В липні відбулися спільні наради Комітету Українців Канади і УККомітету у Виннипеґу, Канада, в справі виступу в обороні прав українського народу на міжнароднім форумі. Обговорено справи Мирової Конференції в Парижі, осіннього зібрання Об'єднаних Націй в Лейк Соксес, Н. Й., заснування українських інформаційних бюр, перевіз скитальників, тощо.

УКК зложив в Державному Департаменті протест проти советсько-російського терору на Україні, з проханням, щоби Департаменту Стейту: а) поробив відповідні кроки, щоби советський уряд припинив терор на Україні та щоби сов. уряд був потягнений до відповідальности за попередні злочини; б) змусив советський уряд респектувати Атлантійський Чартер, який і він підписав, як теж дати країнам під советською окупацією, в тому і Україні, змогу вибрати собі владу демократичним способом; в) представив Раді Безпеки, що терор на Україні є загрозою для світового миру.

Степан Шумейко представив українську справу на Мировій Конференції в Парижі від УКК і КУК, Канада. Він вручив Меморандум про українську визвольну справу всім делегаціям, та мав особисті розмови з представниками поодиноких держав. Американська преса — Ню Йорк Таймс, Ню Йорк Геральд Трибюн — як рівнож і французська преса коментували цей виступ прихильно. Польська ґазета „Свят" в редакційній статті заявила, що одночленна українська делегація з Америки зробила в Парижі на Мировій Конференції більше, як 5-ти членна польська делегація. Длегат Греції на нарадах Об'єднаних Націй в Лейк Соксес, Н. Й., покликувався у відповіді советським делегатам на виступ представника американських та канадійських українців в Парижі та на предложені ним арґументи. Цей виступ грецького делегата преса теж живо ко-

(Продовження на стор. 4-тій)

М. Дурделла.

МАРА КОМУНІЗМУ

ОСНОВНИК І Б. РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У. Щ. ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ

ЧАСТИНА ДРУГА.

14)

18. Роля іміграції.

Українська іміграція мусить відіграти свою ролю в тому велитенському змагу поміж двома силами: Фатальною для цивілізації диктатурою та поступовою демократією, що зберігає й розвиває ідеї свободи.

Мільйон українських імігрантів може віддати кольосальні услуги як в справі України, так і загальній справі цивілізації. До цього потрібні деякі передумови. Ось вони: 1. Треба глядіти передусім вперед, а не назад, в майбутнє, а не в минуле. Справді, минуле (історія) є поважним учителем життя, але це минуле мусить бути розглянене об'єктивним, безпристрасним зором, у зв'язку з силами, діючими в минулому, а не з точки зору теперішніх програм. Теперішню нашу тактику і стратегію мусить означувати в першу чергу не те, що було в минулому, а те, що стоїть перед нами в майбутньому. Минуле й теперішнє мусить бути підпорядковане майбутньому. Тоді наша ударна сила зросте. Всі маємо одну головну мету перед собою: боротьба проти комуністичної диктатури за самостійну Україну. Під цим гаслом ми повинні йти одним кроком. Всякі спірні питання минулого й теперішнього — яких ані не можна, ані не треба усувати — відходять на другий плян.

2. Деякі несутеві, справді хлоп'ячі, а то й дитячі спори, мусять бути усунені. Сюди належать такі спори: а) поміж старою й новою еміграцією; б) поміж східньо-українською та західньо-українською еміграцією; в) на ґрунті релігійному; г) поміж молодими й старими, ґ) поміж „революційними" й „нереволюційними". Обмежуюся тільки на зазначенні найбільш маркантних рисок тих спорів.

а) Під старою іміграцією розуміємо тих, що поселились за океаном перед обома світовими війнами. Серед нової, що прибуває до Америки тепер, загніздився погляд, що стара еміграція менш вартісна, бо вона надто засимільована. Факт асиміляції (американізації та канадизації) існує не тільки в українців, але й в усіх інших національностях. Без того факту не було б Америки, не було б американського народу. Годі нам уважати за від'ємне те, що для американців є конечне та суттєве. Це не та сама асиміляція, що спольщення чи змосковщення, що вдаряє в саме існування нашого народу. Перша, навпаки, як показує дійсність, помагає нам здобути прихильників нашої справи серед американського та канадійського народів. Американські громадяни німці, поляки, жиди та інші відігравали й відіграють колосальну ролю в судьбі своїх перших батьківщин якраз тому, що є американськими громадянами. Рівнятися треба в Америці й Канаді на активну стару еміграцію (це очевидно не включає якоїсь штучно підсичуваної асиміляції). Визначні інтелектуальні сили нової еміграції спільно зі старою, що стоїть твердо на випробуваних позиціях демократії та здобула велику практику по тій лінії, можуть доказати чудес в питанні здобуття могутніх союзників.

б) Частина галицької нової еміграції з недовір'ям та презирством глядить на східню еміграцію (зі Советської України). Деякі галичани мають себе за патріотів вищого сорту. Це погляд фальшивий та шкідливий для загальної справи, а в першу чергу для самих галичан. Не треба забувати, що Могила, Скоровода, Котляревський, Шевченко, Костомарів, Антонович, Грушевський та інші наші зірки, (як також Донцов та Липинський), є зі сходу. Базар та Крути також на сході. В роках після першої світової війни Схід поніс мільйонові жертви в боротьбі проти комуністичної диктатури. Одним словом, нашим галичанам треба бути дещо скромнішими. Нема що дерти носа, а це й дуже нерозумне. Східньо - українською еміграцією, що є представниками самого нашого пня, треба дуже дорожити. Очі нас усіх звернені до Києва, нехай же нам зір не хмариться, коли глядить на емігрантів киян, полтав'ян, харків'ян.

в) Релігійні спори роблять багато пакости. Кожна релігія є дорогим скарбом для віруючого, і з цим треба числитися. Вузькоглядне, фанатичне, нетолерантне відношення членів одної церкви до другої це більш роз'єднує та послаблює удар проти головного ворога — комунізму.

г) Ще не цілком засипана прірва між „молодими" й „старими" серед нової еміграції. Могутні нації свідомі того, що фізична сила, енергія, запал молоді мусять іти рука в руку зі зрілою думкою, багатим досвідом старших. А ми дозволяємо собі на люксус розділу поміж одними і другими. Швець поза трицяткою ліпший від молоденького шевського челядника, а в політиці, в громадянському житті чомусь мало б бути навпаки. Очевидно, так не є. Бачимо, що молодь і старші знаходяться по обох боках барикади. Молодечий вік не забезпечує перед духовою „склерозою".

Батьки, що в першу чергу відповідають за такий стан речей, мусять залишати ролю поплентачів своїх діточок, та перебрати назад властиву їм ролю навчителів і дорадників нового покоління, що йде їм на зміну.

ґ) Було б злочином відмовляти революційних заслуг тим особам, групам чи партіям, що їх мають. Але коли приходить до спору поміж двома або більше претендентами до першости в революційних заслугах, то тоді краще віддати вирішення цього спору комусь третьому, об'єктивному, скажім, наступному поколінню. Коли той перешкоджає марширувати одним рядом проти найбільшого ворога тепер, то він нереальний, нерозумний, шкідливий. Мірилом теперішньої вартости одиниці чи групи, мірилом того, є він „труп" чи „живий", є його теперішнє становище. Якщо він марширує в рядах борців проти комуністичної диктатури — чи ряди зброїні чи інші — то він живий, а не труп. Треба оживляти, а не передчасно легким почерком пера відписувати як страту.

Ось так позбувшись баласту — хлоп'ячих та дитячих спорів — наша мільйонова еміграція зможе виконати своє головне завдання: здобути Україні союзників та причинитись до розбиття комуністичної диктатури.

Мільйонова українська еміграція може поставити пропаганду словом, письмом (у чужих мовах) та ділом на такій височині та в такій силі, що це заглушить як шалену агітацію Москви та її п'ятих колон, так і голоси російських та польських емігрантських імперіялістів.

19. Загальні висновки.

Боротьба проти комуністичної диктатури — це головна проблема наших днів. Питання вже стоїть на вістрію меча: або — або.

Комунізм, як грізна психічна хвороба, черпає свої сили там, де слабші сторони нашого життя, нашої цивілізації.

Опираючись на фальшивій засаді, що головним мотором поступування людини є економічні, цебто шлункові інтереси, комунізм грає на тих інтересах, використовуючи невдоволення мас, розбуджує його та підсичує, виставляючи, як приманку, свій „рай".

Організуючи та мобілізуючи невідмерлі ще, чи відроджені кровожадні інстинкти низьких характерів та інтелектів, комуністи впроваджують диктатуру, що нищить до тла все добро, досі людством здобуте.

До своєї розпорядимости має комунізм мільйонові армії, що ждуть тільки на відповідний момент, щоб розлитись по Европі, по світі.

Боротьба проти комунізму мусить вестись двома лініями: фронтовою атакою проти агентур комуністичної диктатури в західньому світі, ставляючи їх поза законом, з широкою протикомуністичною пропагандою, з підготовкою до розбиття червоноармійських хвиль; по цій лінії свою ролю відіграє активний спротив мас в країнах червоного терору.

Друга лінія атаки проти комунізму — це переведення таких реформ у господарчому житті суспільства, які б, через усунення запальних місць, усунули ґрунт з-під комуністичної пропаганди.

Сили комунізму без порівняння слабші. Вони тримаються завдяки безправству, диктаторській самоволі й теророві, закріпачення народів, наложенню тісних кайданів на робітників, селян, інтелігентів.

Перемога проти-комуністичних сил певна: по їх стороні закон, рівний для всіх, воля народу як джерело того закону, свобода й незалежність націй, свобода й пошанування гідности людини. Під тим знаком переможемо.

Українська мільйонова еміграція, що з'єднається під одним гаслом — боротьба проти комуністичної диктатури за самостійну Україну — залишаючи рівночасно за собою право пропаганди різноманітних групових програм, відограє велетенську ролю в розгрі поміж тими двома силами.

Комунізм наложив жорстокі кайдани на половину Европи й Азії, кує їх для цілого світу. Робітники, селяни, інтелігенти, продуценти й консументи, всі здорові й кріпкі духом та характером, всі, що бачать пекло комуністичної диктатури, мусять єднатися, щоб розбити диктаторські кайдани, рятувати світ перед диким варварством.

Серпень 1949.

Кінець.

ЯК СЕМЕН СТЕФАНИК ЗРУСИФІКУВАВ СВОГО ВЕЛИКОГО БАТЬКА.

(Докінчення зі стор. 2-гої)

приневолена писати такі фантазійні упідлюючі спомини, каменем кидати на добру честь великого батька, хвалити найлютішого окупанта української землі аж до таких меж, що вже опиняється на грані зради рідного народу. Спомини Семена Стефаника це страшний образ моральної та духової неволі, що зависла над нашою батьківською землею. Особи в цій системі це тільки жертви, що поставлені перед вибором: згинути марно в підземеллях МВД чи в азійськім таборі невольничої праці, або жити серед упідлення. Годі кидати каменем на автора „воспоминаний", коли ми, в додатку, навіть не знаємо, чи їх дійсно зложив Семен, син Стефаника, чи може якийсь літературний співробітник при львівській секретній поліції, а депутатові Семенові Стефаникові казав тільки підписатися. Це тільки образ, для теперішних та для майбутніх поколінь, — що як скажено малює, як червоні москалі знущаються над святощами українського народу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИНДЗОР, ОНТ.

Український Оперовий Ансамбль.

Саля Українського Національного Дому у Виндзор була свідком бравурного привітання українських оперових співаків під управою Богдана Пюрка, які прибули з Дітройт на наш канадійський бік, так по сусідськи — в гості. Цей Ансамбль є під кермою відомого музика Богдана Пюрка. Увесь багатий акомпаніямент концертової програми був в його сильних та певних руках. Наше бідне виндзорське піяно то греміло, то стогнало, то ридало, то підскочно вибивало гопака, під музичною силою вправних пальців музика.

Тільки згадати Михайла Ольхового в арії з опери Тарас Бульба „Ой літа орел". Чи не чули ми з-під рук піяніста могутнього лопоту крил, вознеслого орла? Або арія з опери Кармелюк, яку співав Михайло Мінський „Вскорі окружать мене — і конець"! Це вийшло у співака з великою грозою часу! Його прекрасний і могутній баритон говорив аж надто про переживання його співацької душі і здається не вміщався в малій салі Українського Національного Дому.

Лідія Горн співала арію з опери Івасик-Телесик, прямо розкидала жемчугами свойого голосу. „Ох як радісно мені" і тоді вся публика раділа з артисткою, а рівночасно відчувалось віртуозну техніку музика, який наче на вперейми гнався за словами співачки.

Наталія Носенко прямо грає на нервах публики своїми „Чечотками" — то свічечками то тихесенькими словами". Дрібними словами тріпає наче перепеличка... Кожне з тих співаків має свій характер, якусь окремішність, яка злиється в одно могутнє прекрасне мистецтво нашої і чужої музики.

Ігор Зайферт виступив із знаним нам піснею, „Дума про Ничая" Січинського. Широко та довго видержував шановний артист свою блескучу „гору". Кромі драматичних здібностей, ці наші співаки часом розбавлять слухача знаменитими гумористичними піснями і самий Зайферт чи Мінський і „Не взяв враг" Ольхового з його дівчиною, що не хотіла поїти йому коня. Такими піснями публика може тішиться.

Пластові пісні В. Витвицького до слів Ю. Пясецького і Р. Купчинського, є гарні і мельодійні, а для нас українців дуже побажані, нові та приємні для уха. Чи не можна б їх співати гуртом, усіма співаками?

Велике враження викликав дует Мінського і Ольхового з опери „Запорожець за Дунаєм" в композиції Людкевича. Ми того ще не чули. В голосах співаків бреніла глибока тужлива нотка: „Ніколи я так не прагнув жити". Так, ніколи людина так не прагне жити, як тоді, коли на неї закладають окови.

Не маю на меті писати про кожну точку в програмі, бо ціла програма є зложена з широко закроєних музичних творів. Але в мене, як звичайного громадянина, під впливом співу шановних артистів, почали роїтись різні думки. Ми абсолютно не приготовані на це, щоб такі цінні таланти оставали між нами. Тим співакам з їх керівником тісно між нами. В них полет до вищого, в них сила, творчість. А ми своєю неприготованістю тільки спиняємо їх в артистичній праці. Співак артист хоче творити, він бажає співати усім, усім!

Я не говорю тільки про нашу громаду Виндсору, я говорю про всі громади, бо ніде немає комітету, жадної установи, жадних фондів, які прийшли б з поміччю тим нашим цінним співакам. Оперовий Ансамбль перебивається власними силами. Тому хай мені буде вільно звернутись до цілого українського громадянства Злучених Держав і Канади: Запрошуйте в гості на концерти Український Оперовий Ансамбль і Капелю Бандуристів! Канада й Америка розлогі краї, багато нашого народу і багато місця — стане для всіх. Ми повинні отворити цим артистам шлях до всіх наших громад. Даймо піддержку тим нашим амбасадорам українського мистецтва. Бо українські оперові співаки чи бандуристи, поза те, що вони артисти — вони є теж люди, які потрібують до життя звичайного хліба і даху над головою, як рівнож і людського тепла й громадської прихильности. Вони перейшли хресну дорогу на скитальщині, вони зруйновані матеріяльно. Їм ворожа рука відібрала всьо, що тільки могла відібрати, але не заломала в них віри, не знищила в них української душі. Тому даймо їм нагоду творити для нас українське мистецтво, українську високу культуру.

Артистів привитав перед програмою, місцевий співак і любитель української пісні Ілля Косіковський, а в часі перерви промовив про значіння і музичну працю Оперового Ансамблю підписаний.

Богдан Зелений.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Десятиліття Української Централі.

Український відвідувач Нюарку мусить бути дуже приємно здивований, коли опиниться в тому місті при Вилнемс вулиці ч. 180 і побачить великий будинок, а на ньому напис в англійській мові „Юкрейнен Сентер" — „Українська Централя". Здивування такого глядача помітно змогутніє, як огляне нутро цього будинку, зокрема театральну залю, що сягає двох поверхів. Насувається тоді думка, чи це не винаймлений дім. Одначе „Українська Централя" в Нюарку може похвалитися своїм власним будинком, який придбали тутешні громадяни дорогою купна в 1939 р., головно завдяки ініціяторів довголітнього представника цеї установи, п. Теодозія Каськова. Саме він завважив ще перед десяти роками, що цей дім, виставлений на продаж, перейшов на власність банку, якому можна сплачувати цілу належність догідними ратами. Тоді п. Каськів почав переговори з проводом банку, а одночасно інформував тісніший, а згодом і ширший комітет українського громадянства в Нюарку про хід цих нарад. Вкінці устійнено ціну купна цілого будинку за винятком невелику суму $22.500, платну в річних ратах до 1945 р. „Українська Централя" стала ось так власником і одночасно добрим фінансовим підприємцем: у партері цього дому влаштовано бару, відремонтовано залю, яку видів нашої інституції почав піднаймати приватним особам або різним організаціям на балі й сходини. Фінансове зіставлення за останнє десятиліття виявляє щорічно позитивні позиції й в загальній сумі виносить ось які приходи $417,232.44, витрати: $412,178.36, залишається готівкою в касі $5,054.08.

У дні 16 жовтня минуло десять років від щасливої дати купна цього Народного Дому а в парі з тим із розгорненням ширшої національно-освідом-

(Докінчення на стор. 4-тій).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим проситься членів **відділів 55, 290 і 240 У. Н. Союзу, що недавно вписались** до згаданих відділів, а опісля виїхали в інші місцевості, **написати до секретарів** цих відділів по свої грамоти, заплатити свої вкладки, а тоді дістати переступні листи та з тими листами зголоситись до відділів в тих місцевостях, де під цю пору перебувають. Наприклад, родина Воляків перебуває в Рачестер, Н. И., родина Кіналь в Дітройт, Міш., родина Сисин в Амбрідж, Па. Згадані родини повинні віднестися до секретарів своїх відділів. Адреса секр. від. 240 є: **Hryhoriy Dobush, c/o John M. Shwaninger, Trappe, Md.** Адреса секр. від. 290 є: **Mrs. Michalina Iwaniuk, 1606 Hazel Street, Curtis Bay 26, Md.** Адреса секр. від 55 є: **Mrs. Szandrowski, 1630 Cedox St., Curtis Bay 26, Md.** Хто з нових членів бажав би якихось інформацій, хай повідомить мене, а я, обїжджаючи стейт Мериленд, навідаю Вас. Моя адреса: **Anthony Malanchuk, 16 Irving St., New Haven, Conn.**

А. Маланчук, орг. У. Н. Союзу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення зі стор. 3-тої).

ної діяльности „Української Централі". Отсю річницю відсвятковано концертом і спільною вечерою для членів „Централі" та запрошених гостей.

В концертовій частині виступив хор тов. „Боян" під орудою заслуженого диригента проф. Т. Каськова, а як солісти насолоджували приявних своїми голосами п-ні З. Воробець (сопран) і п. Ординський (баритон). Виступи хорів й солістів стояли на високому мистецькому рівні.

Товариські сходини — вечерю відкрив своєю промовою греко-кат. парох о. Волод. Краєвський, звертаючи увагу, яке важливе завдання виконувала й дальше так блискуче виконує „Українська Централя", що доповнює працю Церкви й школи. Опісля предсідник „Централі" проф. Т. Каськів розкрив доволі широко історію цієї установи, змалював всі труднощі, з якими мусіли боротися наші перші еміґранти на тутешньому терені, тиняючися по чужих, непривітних, а дуже часто й брудних „галях", щоби влаштувати якусь власну виставу, баль або пікнік. Промовець висловив наприкінці жаль, що йому мабуть не доведеться дожити лише одного, а саме побачити рідну, вільну Україну. Чергові промовці (пп. адвокат В. Кузьма, Г. Брик, М. Шумейко) однозгідно висловлювали свою радість з успіхів праці „Української Централі" й заохочували молоде покоління йти їхніми слідами. А коли молодшим забракне запалу до праці, або сил, їм повинні допомогти в тому ділі нові іміґранти з Европи, а цей високоідейний елемент зможе додати багато здорової крови до всеукраїнського організму, якого клітинами являються наші установи в Америці. Окремий привіт зложив п. Р. Слободян від Українського Народного Союзу. Як члени „Української Централі" промовляли ще пп. адвокати М. Гинда й І. Романишин.

Передостаннім промовцем був недавній іміґрант проф. Дамян Горняткевич. Він заявив, що йому доручила Президія Української Вільної Академії Наук, як свому членові, складати привіти всім українським установам, в Америці, що покладуть більші заслуги в ділянці української культури. Промовець перший раз покористувався оцим привілеєм саме в Нюарку, з нагоди ювілею такої заслуженої інституції, якою є „Українська Централя". Бесідник зазначив дальше, що він має ще й особисту причину, чому складає цей привіт. Іменно предсідник „Централі" п. Т. Каськів допоміг йому дуже видатно грошевою позичкою при спровадженні великої бібліотеки та дуже цінної колекції картин і збірки творів нашого народного мистецтва, що являється допозитом Української Вільної Академії Наук. Транспорт цих рjчей був звязаний з чималими труднощами й великими грошевими витратами, в чому п. Каськів єдиний прийшов йому з дружньою поміччю. В дальшій частині своєї промови проф. Горняткевич навязав до недавного ювілею п. предсідника з нагоди 40-ліття його громадянської діяльности в Нюарку й сказав, що це не припадок, що ці два ювілеї так тісно вяжуться зі собою в одному році. Проф. Каськів — це один із перших наших піонірів у Нюарку, що жертвенно працював впродовж 40 літ на терені церкви, рідної української школи й нашої „Централі". І тільки людина, що має ці прикмети: глибоке знання, серце й особисту культуру — як наш ювілят, — може стільки добра створити. Лише в одному промовець не погоджується з п. предсідником Каськовим, а саме з його песимізмом, що його вік мав би йому не дозволити побачити ще раз України. Щирим бажанням, щоби це сталося якнайскорше, бесідник закінчив свою промову.

Останнім виступив адвокат д-р П Гайдучок, як речник „Самопомочі", — ново-створеної установи українських іміґрантів в Америці. Д-р Гайдучок зложив теж щиру подяку предсідникові „Централі" п. Т. Каськовому за його щедру гроцеву допомогу найновішим скитальцям з Европи, якими він так щиро заопікувався.

Настрій цього вечора був не лише святочний, але й гостинно-сердечний. Скріплювало цю атмосферу ще й само довкілля і стіни залі прикрашували численні експонати наших вишивок з усіх частин України, що їх привіз зі собою проф. Д. Горняткевич. Це був свіжий подих рідної, а такої далекої нашої України...

А. Антоненко.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

ментувала. Під час його побуту в Парижі і інших центрах Европи делегат УКК увійшов теж в тісний контакт з представниками українського політичного життя.

В зв'язку з т. зв. Третім Американсько-Слов'янським Конґресом в Ню Йорку, УКК вислав до американської преси відповідне вияснення, в якому стверджує, що згаданий Конґрес безправно виступає в імені американців слов'янського роду. Далі сказано: „Делеґація Радянської України на цім Конґресі не репрезентує українського народу а тільки совєтсько-російську окупаційну владу на Україні, проти якої український народ бореться". Подібні виясненння вислано і до Департаменту Стейту. Американська преса принесла про цей виступ УККомітету коментарі.

Спільна делеґація УКК і КУК — Степан Шумейко, Дмитро Галичин, Б. Катамай, о. д-р В. Кушнір і інж. В. Косар — вручила пані Е. Рузвелт копію меморіялу УКК до Соціяльної та Економічної Ради О.Н., в справі українських скитальців. О. д-р Кушнір вручив копію подібного меморіялу від КУК. При цій нагоді заторкнено цілий ряд справ, зв'язаних з долею скитальців, з їх правною обороною та допомогою для них. Авдієнція тревала пів години.

В залі Купер Юніон, Ню Йорк, відбулося масове віче в справі положення українського народу. Віче було скликане УККомітетом та Об'єднаним Комітетом Українських Національних Товариств міста Ню Йорку. Ст. Шумейко подав звіт зі своєї чинности на Мировій Конференції в Парижі. На вічу була принята резолюція до Загального Збірання О.Н., що саме радило в Лейк Соксес, з домаганням: а) створити окрему комісію О.Н., яка провірила би положення на Україні; б) забезпечити Україні права, охоплені Атлантійським Чартером.

Вручено від УКК меморіял Генеральному Секретареві О.Н., Тріґве Лі, в якому висловлено домагання міжнародного прослідження положення на Україні. Американська преса принесла на цю тему коментарі.

Делеґація УКК була на авдієнції в Американської Делеґації до О.Н., а саме: Артура Ванденберґа, д-р Джорджа Ворена і Л. Стейнбауера, реферуючи їм про положення українського народу та українських скитальців, домагаючись в цім напрямі помочі міжнародних чинників. Делеґація відвідала і інших представників.

1947 р. В лютому відбулося віче Відділу УКК у Филаделфії. Промовляв голова Ст. Шумейко. В промові від імені УКК домагався американської підтримки для українського підпільного руху, що змагає до визволення України з-під совєтсько-російського панування. Про висловлене домагання приніс вістку Ню Йорк Таймс.

Вислано телеграму до през. Трумана, генерального директора УНРРА, ген. Кларка — американського команданта в Австрії — та пані Е. Рузевелт, в справі охорони прав українських скитальців в Европі та проти скрінінґів при участі совєтських представників. У висліді цеї інтервенції, УКК дістав відповідь, що скрінінґи та насильні репатріяції є на будуче американським урядом застановлені. Обговорювано справу створення ПАУКонференції.

УКК вислав довшу телеграму до державного секретаря Джорджа Маршала до Москви, з нагоди конференції Великої Чвірки. Ню Йорк Геральд Трибюн помістив про цю телеграму довшу новинку під назвою: „Українська Група висилає Маршалові телеграму з домаганням вільної України". Часопис далі зазначує, що Україна стане сильнішим заборолом проти комунізму ніж Греція чи Туреччина, та наводить дослівно важливіші місця з телеграми, що „Україна стане стабілізаційним чинником в міжнародних відносинах", та що цим „позбавиться Совєтську Росію можливості бути безоглядним агресором".

В зв'язку з акцією УПА та заключенням тридержавного договору між СССР, Польщею і Чехословаччиною, наслідком якого є нова, жорстока „паціфікація" України, УКК звернувся окремим посланням до американського представництва в Раді Безпеки О.Н., п. Ворен Р. Остина, прохаючи його інтервенції в цій міжнародній організації, щоби вона прослідила положення на Україні. УКК в своїм посланні звертає увагу на події, які мали місце в Україні під час війни та які заіснували сьогодні. Далі говориться: „Така акція трьох союзників проти українського населення, єдиним „злочином" якого є бажання власної державної незалежности і демократичного уряду, противорічить високим принципам Об'єднаних Націй. Одночасно положення на окупованій Совєтською Росією Україні поважно загрожує світовому мирові, тому УКК прохає свого американського представника предложити Раді Безпеки резолюцію про переведення міжнародного слідства на землях, замешканих українцями". Про цей меморіял приніс Ню Йорк Таймс довшу вістку, цитуючи поодинокі місця.

УКК звернувся до Департаменту Стейту і ген. Л. Д. Клея в справі азилю для інтернованих в американській зоні Німеччини вояків УПА. Ген. Клей відповів за посередництвом Департаменту Війни, що до них будуть застосовані міжнародні воєнні закони. Рівнож були пороблені кроки для матеріяльної допомоги від американських урядових чинників.

В листопаді відбулися основуючі збори ПАУКонференції та Маніфестація в Купер Юніон, Ню Йорк, і в Филаделфії, в обороні прав українського народу і в допомогу визвольним змаганням.

На основуючих зборах ПАУКонференції були приєутні представники КУК, Канада, Української Центральної Репрезентації, Аргентина, Товариства Прихильників Української Культури, Бразилія, УКК Америка. В ріжних громадах організовано віча в обороні України та в допомогу її визвольним змаганням, з яких вислано телеграми до урядових чинників.

(Дальше буде)

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Просимо Миколу Оленського подати свою адресу — маємо для нього листа від Д. Пацела.

МЕЙОР О'ДВАЙЕР ВАЖКО ХВОРИЙ.

Ню Йорк. — Від двох днів посадник міста, Вилйем О'Двайєр, находиться в шпиталі під лікарськими оглядинами. Він чується вичерпаний зі сил внаслідок передвиборчиї кампанії, яка покінчилася його поновним вибором. Він мав давніше серцеву недугу, отже лікарі побоюються, що вона повторюється тепер.

ЧОРЧИЛ ПРОПОНУЄ ОБДУМАТИ СПРАВУ ПРИСТУПЛЕННЯ БРИТАНІЇ ДО ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

Лондон, 29 листопада. — У зв'язку з недалекою конференцією міністрів закордонних справ країн британського камонвелта, Винстон Чорчил рекомендує, щоби там розглянено теж справу прилучення Британії до союзу европейських країн. Проте, він не погоджується з думкою предсідника Дорадчої Асамблеї Ради Европи, що проблема европейської організації залежить головно від Британії.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 17. листопада 1949 року помер у 70 році життя

ІВАН ШУРИН,

член відділу 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійний уродився в селі Скороки, пов. Збараж, Західня Україна. До Союзу вступив в 1924 році. Полишив в смутку сестру Ангелину Лизун і сестру Юлію Гуцалюк, три подружені дочки і 5 внуків.

Похорон відбувся 19. листопада з угорської катол. церкви при участи родини, членів Союзу і знайомих на німецький цвинтар у Фулертон, Па. — В. Н. П.!

І. Федорак, секр.

Дня 20. листопада 1949 року помер

СТЕФАН ОПРИШКО,

член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу, в Ню Йорку.

Покійний родився 13. грудня 1881 р. в селі Доліби, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишив дочку Розалію та десь у старім краю сина Стефана.

Похорон відбувся в середу 23. листопада. — В. Н. П.!

П. Кучма, секр.

ПОДЯКА

Побратимові Дмитрові Галичинові, який уможливив моїй сімї в переселенні з Німеччини до ЗДА і в хвилині приїзду до порту в Ню Йорку дав нам видатну поміч, висказую на цьому місці сердечне спасибі.

Дякую також за поміч і цінні поради представникові ЗУАДК, п. інспекторові Л. Ясінчукові та тим шановним паням, які помагали нам ставити перші кроки на вільній землі Вашинґтона.

Д-р Никифор Гірняк.

ТАРЗАН, ч. 2230. Тарзан у небезпеці.

Д-р Зі повів його поза водопад...

...а потім угору стрімким збіччам. Його валовитий сторож слідкував за ним.

Коли вони дійшли до верха, Тарзан поглянув позад себе і завважав, що сотворіння було босе...

...а його гнучкі пальці в ногах зі обіймали скелі наче малпа.

Тарзан вхопив доктора за руку і зажадав виянснення. Миттю сотворіння скочило до нього.